

AKKUŞ'UN EKOTURİZM POTANSİYELİNİN SWOT ANALİZİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Üzeyir KEMENT¹

Geliş: 10.12.2021 / Kabul: 13.12.2021

Öz

Küresel iklim krizi, salgın hastalıklar, kalabalık şehirlerin verdiği stres gibi sorunlar son zamanlarda insanları bireyselleştirilmiş turizm hareketlerine yönlendirmeye başlamıştır. Dolayısıyla doğal, temiz ve serin havaya sahip destinasyonlar bireyselleştirilmiş turizm hareketliliği için önem arz etmektedir. Akkuş destinasyonu Ordu iline bağlı, Samsun ve Tokat sınırlarında konumlanmaktadır. Yüksek, ormanlık arazilerle kaplı ve temiz bir havaya sahiptir. Tüm bu yönleriyle bireyselleştirilmiş turizm aktivitelerine elverişli olduğu söylenebilir. Bu araştırmada Akkuş destinasyonunun ekoturizm envanteri tespit edilmiş olup, ekoturizm potansiyeline yönelik SWOT analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara bakıldığında Akkuş'u en güçlü kılan özelliği ormanlık arazileri olduğu, en zayıf yönü olarak ise turistik tesis ve eğitim eksikliğinden bahsedilebilir. Ayrıca Akkuş'un ekoturizm faaliyetleri yönünden gelişimi için en önemli fırsatı olarak yerel coğrafik doğası ve geleneksel kültürünün yitmemiş olması söylenebilir. Ancak Akkuş'un ekoturizm bağlamında gelişiminin önünde en büyük tehdit ise ormanlık arazilerde kesim çalışmalarının yürütülmesidir. İvedi olarak ağaç kesim işleminin destinasyonda durdurulması gerekmektedir. Aksi durumda yakın bir dönemde ormanlık araziler yok olmayla karşı karşıyadır.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, SWOT analizi, Akkuş

EVALUATION OF AKKUŞ' ECOTOURISM POTENTIAL WITH SWOT ANALYSIS

Abstract

Problems such as the global climate crisis, epidemics, and the stress of crowded cities have recently started to direct people to individualized tourism mobility. Therefore, destinations with natural, clean, and cool air are important for tourism mobility. Akkuş destination is placed in Ordu province, on the borders of Samsun and Tokat. It is covered with high, forested lands and has a clean air. With all these aspects, it can be said that it is suitable for individualized tourism activities. In this research, the ecotourism inventory of Akkuş destination has been determined and SWOT analysis has been made for ecotourism activities. Considering the results obtained, it can be mentioned that the strongest feature of Akkuş is

¹ Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, uzeyirkement@odu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3190-9079.

its forested lands, and its weakest aspect is the lack of touristic facilities and education. In addition, it can be said that the most important opportunity for the development of Akkuş in terms of ecotourism activities is that its local geographical nature and traditional culture have not been lost. However, the biggest threat to the development of Akkuş in the context of ecotourism and the destruction of Akkuş's nature is the execution of lumbering works in forested lands. Tree lumber should be stopped at the destination immediately. Otherwise, forested lands are in danger of extinction soon.

Keywords: Ecotourism, SWOT analysis, Akkuş

Giriş

Turizm sektöründe son yıllarda çevre yanlısı uygulamalara doğru yönelim başlamıştır. Sektörde sadece turistlerin bakış açısıyla değil aynı zamanda endüstriyel yönden de çevreci uygulamalar önem kazanır hale gelmiştir. Zira turizm sektöründe sürdürülebilirliğin sağlanması her geçen gün önemi artan bir konu haline gelmiştir. Bu durumu Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) tarafından yayımlanan raporlar kanıtlar niteliktedir. Örneğin UNWTO (2017) tarafından 2017 yılı sürdürülebilir turizm yılı ilan edilmiş ve ekoturizm faaliyetlerini destekleyici birçok rapor oluşturulmuştur.

2019 yılının son çeyreğinde Çin'in Wuhan kentinde başlayıp tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs (Kovid-19) salgını, Türkiye'yi de 2020 yılının mart ayından itibaren etkisi altına almış (Kement vd., 2020; Kock vd., 2020) ve her ne kadar salgında insanların bağışıklık sistemini koruyucu aşular geliştirilmiş olsa da salgın öncesi sektörün etkin haline dönüş sağlanamamıştır. Salgın ayrıca insanları seyahatlerinde kitlesel faaliyetlerden ziyade bireysel faaliyetlere yöneltmeye başlamıştır. Salgından korunmak için insanlar seyahatlerini artık daha çok bireyselleştirilmiş şekilde (Uğur ve Akbıyık, 2020) planlamaktadır. Bu durumda deniz kum güneş üçlüsü bağlamında gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinde ivme azalmaya, alternatif turizm türleri olarak ifade edilen turizm faaliyetlerinde ise artış olmaya başlamıştır. Alternatif turizm faaliyetleri deyince en fazla rağbet gören ve bu turizm aktivitelerini çatısında toplayan ekoturizm gün geçtikçe bilinirliği artan bir turizm türüdür.

İnsanlar çalışma hayatındaki yoğunluk veya metropol şehirlerin vermiş olduğu yorgunluk gibi nedenlerden ötürü tatile çıkma ve seyahat etme eylemini bir ihtiyaç olarak görmeye başlamışlardır (Kement ve Bükey, 2019). Zira iş hayatlarından kalan zaman diliminde fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan yenilenmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Turizm aktivitelerine yönelik artan talep yine geleneksel turistik

hareketlerden daha çok kırsal kesimleri ziyaret etme, sessiz ve sakin destinasyonlarda doğal imkanlarla konaklamaya doğru ilerlemektedir. Bu bakımdan ekoturizm faaliyetlerinin önemi artmış ve hemen hemen her destinasyon sahip olduğu sosyal, kültürel ve coğrafik özelliklerini ziyaretlere uygun hale getirmek için alt ve üst yapı çalışmaları gerçekleştirmeye başlamışlardır. Dahası destinasyonlarda bulunan turistik ürünlere yönelik sosyal medyada tanıtım çalışmaları da giderek artmaktadır. Türkiye'nin 2023 turizm stratejisi de bu durumu destekler nitelikte (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007) ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi üzerinedir. Görünen o ki her geçen gün ekoturizm rotaları ve destinasyonların ekoturizm potansiyelleri daha çok önem kazanacak ve ziyaretlere konu olacaktır.

Ekoturizm özü itibariyle doğal ve kültürel mirasın/olanakların turistik yönden kullanılması esasına dayanmaktadır. Ayrıca ekoturizm faaliyetleri sadece bir turizm aktivitesi değil, aynı zamanda yerel sakinlere sosyo-ekonomik fırsatlar sunan, destinasyonların gelişimine katkıda bulunan bir turizm türüdür. Ekoturizm tüm bunların yanı sıra destinasyonun sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin korunmasına yardımcı olmaktadır. Dahası yerel sakinlerin bilinçlenmesine ve turistlerin de davranışlarında farkındalık oluşmasına katkı sağlamaktadır. Tüm bu yönleriyle ekoturizm faaliyetlerinin turizmde sürdürülebilirliğin sağlanması açısından oldukça önemli olduğu ifade edilebilir.

Rekreasyonel açıdan incelendiğinde ekorekreatif aktiviteler ekoturizm aktivitelerinin gelişimine katkı sunmaktadır (Kement, 2019). Zira yerel sakinlerin yaşadıkları destinasyonlarda doğa ve kültür temalı faaliyetlere boş zamanlarında daha fazla ilgi göstermesi, destinasyonun turistik seyahatlere de açılması bakımından fayda sağlamaktadır. Kaldı ki bir destinasyonun tüm alt ve üst yapı çalışmalarını tamamlayıp yerel sakinlerinden bağımsız turistik gelişim göstermesini beklemek pek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Zira destinasyonun sahip olduğu kültürü de oluşturan yerel sakinleridir. Diğer yandan destinasyonun doğallığını da koruyan, gözeten ve değerli kılan yine yerel sakinleridir.

Bu çalışmada ele alınan Akkuş ilçesi Ordu ili sınırları içerisinde bulunmaktadır. Akkuş Ordu'nun yüz ölçümü bakımından büyük ilçelerinden olmakla birlikte düşük nüfusa sahip ilçelerinden biridir (Akkuş Kaymakamlığı, 2021). Destinasyonda yaşayan insan sayısının az olmasında, destinasyonun sahip olduğu dağlık coğrafi yapı ve ekonomik yönden olanakların sınırlı olması yatmaktadır. Ancak yaşayan sayısının azlığı ve bakırlığı destinasyonu ekoturizm için daha avantajlı hale getirmektedir. Zira geniş ormanlık alanlara ulaşan insan elinin azlığı ve bunun

yanında yaz mevsiminde sahip olduğu serinlik, yoğun sisli hava koşulları gibi özellikler Akkuş'u birçok destinasyondan farklılaştırmaktadır. Akkuş, yerel sakinleri için sınırlı ekonomik kaynaklara sahip olması nedeniyle ekoturizm gibi doğal ve kültürel kaynaklarını koruyucu ve çekici hale getirecek ve ekonomik fayda sağlayacak faaliyetlere ihtiyaç duyan bir destinasyondur. Bu bakımdan bu araştırmanın konusu haline gelmiştir.

Bu çalışmada Ordu ilinin Akkuş ilçesi sahip olduğu doğal ve kültürel kaynakları sebebiyle ekoturizm potansiyeli bakımından incelenmektedir. Öncelikle destinasyonun doğal ve kültürel turistik envanteri ele alınmıştır. Akabinde ise mevcut imkan ve varlıkları fırsat, tehdit, güçlü ve zayıf yönleriyle (SWOT analizi) hem gözlem hem de ikincil kaynaklara başvurularak değerlendirilmiştir.

Ekoturizm Kavramı ve Çeşitleri

Alanyazın incelendiğinde ekoturizm kavramı ilk olarak Hetzer (1965) tarafından “çevresel etkileri en aza indirgeyerek, yerel sakinlerin kültürüne saygılı ve fayda sağlayacağı biçimde, turistlerin memnuniyetlerini en düzeyde tutarak yapılan turistik hareketler” şeklinde açıklanmıştır. Ekoturizm, ekoloji ve turizm kelimelerinden türetilmiştir (Fennel, 1998). Ekoturizm kavramının kullanıldığı bir diğer çalışma ise Miller (1978) tarafından, Latin Amerika’da ekolojik kalkınma amaçlı milli park plan ve projeleri bağlamında gerçekleştirilmiştir.

Temelde ekoturizm küresel çapta 1970 ve 80’lerde çevresel hareketler bağlamında ortaya çıkmış bir akımdır (Honey, 1999). Toplumsal olarak çevresel kaygıların artmasına sebep olan kitle turizm hareketleri ekoturizm kavramını doğurmanın yanında, doğada gerçekleştirilen aktivitelerde hassas olmayı, çevreci davranmayı önemli hale getirmiştir. Diğer yandan turizm hareketliliğinin bir kalkınma aracı olarak kullanılması için diğer mevsimlere ve destinasyonlara turistik eylemleri yansıtacak bir özellik olarak ekoturizm düşünülmüştür.

Ceballos-Lascuráin (1987) tarafından ekoturizm “göreceli olarak bozulmamış ve kirlenmemiş doğal kaynaklara yönelik seyahat etmek, gidilen alanda doğal manzaraların, vahşi yaşamın ve bitkilerin gözlemlenmesi, onlara hayranlık duyulması ve tadının çıkarılması” şeklinde ifade edilmiştir. Geçmişte yapılan tanımlarda daha çok ekoturizm faaliyetleri turistik bir hareketlilik olarak açıklanırken, 1990’lı yıllardan itibaren sürdürülebilirlik temelli gerçekleşmeye başlamıştır. Örneğin Wight (1993) ekoturizmi sürdürülebilir bir tema olarak açıklamış ve “ekoturizmin eğitici bir özelliğinin olması” gerekliliğine vurgu yapmıştır. Diğer bir ifadeyle ekoturizm faaliyetlerinin ilkel ve farkındalık düzeyi

yüksek bir biçimde olması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda doğa kaynaklı turistik faaliyetlerin uzun vadeli olabileceği ve sürdürülebilir olacağı vurgulanmaktadır.

Ekoturizme yönelik yapılan tanımlar incelendiğinde üç ana boyutun ortaya çıktığı gözlemlenmektedir (Blamey, 2001). Bunlar; doğaya dayalı olması, sürdürülebilir niteliğe sahip olması ve çevreye duyarlılık içermesidir. Ayrıca Ross ve Wall (1999) ekoturizmin beş temel işlevi olduğunu ileri sürmektedir. Bunlar ise sırasıyla; doğal kaynakların korunması, eğitici olması, turizmde kalitenin gözetilmesi, yerel katılım sağlaması ve ekonomik fayda sağlamasıdır. Tüm bu işlevler değerlendirildiğinde, turizm aktivitelerinin geliştirilmesi bakımından oldukça önemli bir turizm türü olduğu söylenebilir. Tüm bunlara ek olarak ekoturizm kitlesellikten uzaklaşmayı ve bireyselleştirilmiş turizm akımını desteklemektedir. Dolayısıyla sürdürülebilirliğin sağlanması ve çevreye yönelik hassasiyet oluşması için olanak sunmaktadır. Diğer yandan ziyaret edilen alanın rekreasyonel alan kapasitesinin korunmasına da katkı sağlayabilecektir. Son olarak ekoturizmden beklenen en önemli husus sürdürülebilir turizm ilkeleriyle (WTO, 2002) paralel doğrultuda gelişim göstermesidir.

Ekoturizm faaliyetleri özellikle doğaya dayalı olması açısından ele alındığında; doğal kaynaklar üzerinde farklı türlere ayrışabilmektedir. Akarsu turizmi (kano veya rafting, şelale turizmi vb.), tarih turizmi hareketleri (kültür turları kapsamında olanlar vb.), doğa yürüyüşleri (atlı veya trekking faaliyetleri), dağ aktiviteleri (kayak, dağ bisikleti, tırmanma vb.), botanik turizmi, foto safari, ornitoloji, araç safari, hava sporları (yamaç paraşütü, yelkenli kanat, balon vb.), inanç turizmi, kamp ve karavan turizmi, sağlık turizmi (klimatizm, uvalizm, termal turizm vb.), yaban hayatı gözlemciliği, yayla turizmi, su sporları (yüzme, tüplü dalış, sörf, olta balıkçılığı, tekne gezintisi vb.), agroturizm (tarım ve çiftlik turizmi), milli park ziyaretleri, mağara turizmi, özel ilgi turizmi ve gastronomi turizmi gibi turistik aktiviteler ekoturizmin konusu olabilmektedir.

Turizm aktivitelerinin ekoturizmin temel ilke ve prensiplerine uygun olması aynı zamanda o hareketliliği ekoturizmin konusu haline getirebilmektedir. Özellikle çevre hassasiyeti ve doğaya dayalı olması konuyu doğrudan ekoturizme çevirmektedir. Dünya’da ve Türkiye’de ekoturizm hareketliliği her geçen gün artan bir ivme kazanmaktadır. Özellikle 2019 yılı sonlarında başlayan salgın, insanların bireyselleştirilmiş turizm aktivitelerine daha yoğun ilgi göstermesine neden olmuştur. Ekoturizm yapısı itibariyle 2021 yılı itibariyle daha fazla turistik ilgi

görmeye başlamıştır. Özetle 2020'li yıllardan itibaren önemi giderek artan bir noktada olan ekoturizm, geleceğin önemli bir turizm çeşidi olarak gösterilebilir.

Akkuş İlçesinin Ekoturizm Potansiyeli

Birçok medeniyetin uğrak yeri olan Ordu'nun Akkuş ilçesi (Akkuş Belediyesi, 2021) yüz ölçümü bakımından Ordu'nun ikinci büyük ilçesi olmasının yanında, nüfus bakımından yüz ölçümüne göre daha az bir sayıya sahiptir. Akkuş 2020 yılı itibariyle toplamda 22,118 nüfusa sahiptir. Geçmiş dönemlere göre incelendiğinde, zaman ilerledikçe göç veren ve nüfusu azalan bir yapıya sahiptir. Bu durumun en temel nedeni olarak, sanayi ve hizmet endüstrisinin küresel ve ulusal düzeyde gelişim göstermesi insanları istihdam olanakları bakımından şehirlere itmesi gösterilebilir. Diğer yandan Akkuş'un geçim kaynağı bakımından yerel sakinlerine sunduğu olanakların yetersizliği de bir diğer etkidir.

Akkuş coğrafik bakımdan, Ordu'nun ilçesi olmasına rağmen denize 60-70 km uzaklığa sahip ama Tokat ve Samsun il sınırlarında konumlanmaktadır. Ayrıca 1300 rakım civarında bir yüksekliğe sahiptir. İlçenin sosyokültürel ve ekonomik ilişkileri sadece Ordu merkez ile değil, Samsun, Tokat (Niksar) gibi komşu iller ve ilçelerle de gelişmiş düzeydedir. Dolayısıyla folklorik bakımdan da irdelendiğinde İç Anadolu ve Karadeniz kültürlerinin sentezini yansıtmaktadır.

Akkuş nüfus azlığı, yüksek rakım sebebiyle özellikle kış mevsiminde sert koşullara sahip olması ve iş olanaklarının kısıtlılığı gibi nedenlerden dolayı bakir kalmış bir destinasyondur. Günümüz koşullarında doğaya dayalı turistik hareketliliğin artması, Akkuş gibi destinasyonların önemini artırmaktadır. Bu bakımdan Akkuş'un turizm bağlamında bakir kalmasını bir avantaj olarak söylemek yanlış olmayacaktır. Diğer yandan Akkuş Karadeniz Bölgesi iklim koşullarında yoğun sisin olduğu, gür ormanlara sahip bir destinasyondur. Bu bakımdan da sağlık amaçlı turistik hareketlilik ve diğer doğaya dayalı birçok turizm aktivitesine ev sahipliği yapacak özelliklere sahiptir.

Akkuş Belediyesi ve Ordu Büyükşehir Belediyelerince 2021 yılına kadar yapılan değerlendirmelerde Akkuş ile ilgili bazı turizm rotaları çizilmiş ve yine bazı turistik ürünler yerel veya ulusal düzeyde tanıtılmıştır (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021). Bunların birçoğu şelale, tarihi kalıntılar ve yaylalardan oluşmaktadır. Yine Akkuş Belediyesi tarafından turizm aktivitelerine hizmet etmesi amacıyla Kertil bölgesinde bungalov evler ve yiyecek içecek hizmeti sunan bir işletme hizmete sokulmuştur. Akkuş'un yaylaları; Çağman yaylası, Argan yaylası, Taz yaylası, Çekiçoba yaylası ve Celedin yaylası olarak sıralanmaktadır. Akkuş'un şelaleleri; Çaldere şelalesi,

Çamlık şelalesi, Doğugöl şelalesi, Gürgenliyatak şelalesi, Kurtboğaz şelalesi ve Meyveli şelalesi olarak sıralanmaktadır. Ayrıca yapılan alanyazın taramasında Akkuş'ta diğer turistik ürünler; Çökek yarımadası, Ormancık kaya mezarı, Kevgir kalesi, Melikgazi türbesi ve anıt gürgen ağacı olarak şeklinde açıklanmaktadır.

Akkuş'un turizm sektörüne sunması beklenen veya sunulan turistik ürünlerinin ortak özelliği ekoturistik nitelik taşımasıdır. Zira şelaleler, ormanlık alanlar, akarsular, yaylalar ve tarihi değerler tamamıyla doğal alanlarda olmakla birlikte aktivite bakımından da çevreye hassasiyet taşıması gereken niteliktedir. Dolayısıyla Akkuş'ta turizm faaliyetlerinin temelinde ekoturizm plan ve programlarının olması önemli bir gerekliliktir.

Yöntem

Bu araştırmada Ordu ili Akkuş ilçesinin ekoturizm potansiyeli incelenmektedir. Bu bağlamda konuyla ilgili alanyazın taraması yapılmış ve elde edilen veriler üzerinden hareket edilerek SWOT analizi gerçekleştirilmiştir. Turistik olanakların tespiti ve SWOT analizi kullanılarak değerlendirilmesi sürecinde doküman inceleme (Dedeoğlu, 2002) yönteminden faydalanılmıştır. Araştırmada incelenen dokümanlar; Akkuş Kaymakamlığı, Akkuş Belediyesi, ilçede turizm temalı eylemler gerçekleştiren derneklerin siteleri ve dokümanları, Ordu Valiliği, Ordu Büyükşehir Belediyesi ve Kültür ve Turizm Bakanlığı internet sitelerinden oluşmaktadır. Ayrıca gözlem tekniği (saha gezisi) kullanılarak (Dedeoğlu, 2002) Akkuş ilçesinde yer alan turistik noktalar gözlemlenmiştir. Elde edilen veriler öncelikle kategorik olarak sıralanmış ve envanter ortaya çıkartılmıştır. Daha sonra elde edilen veriler raporlanıp içerik analizi (Neuendorf, 2017) kullanılarak SWOT analizi sürecinde gereken bilgilere ulaşılmıştır.

SWOT analizi bir konuyla ilgili mevcut durumu ortaya koymak ve gelecekle ilgili beklentilere cevap verebilmek için veriler oluşturmak amacıyla gerçekleştirilen bir analiz yöntemidir. SWOT; güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler olmak üzere dört kategoriden oluşmaktadır. Bu kavramların İngilizcelerinden yola çıkarak SWOT terimi doğmuştur. Turizm sektöründe ise oldukça yaygın olarak kullanılan (Akbulak, 2006; Durgun, 2007; Göngör ve Arslan, 2004; Kızılaslan ve Ünal, 2014; Ongun, Göydere ve Çiçek, 2016; Yeşiltaş, 2009) bir analiz yöntemidir.

Bulgular

Akkuş İlçesi Turizm Envanteri

Yayla Turizmi Potansiyeli

Akkuş yüksek rakıma sahip ve dağlık bir coğrafik yapıya sahip bir destinasyon olması nedeniyle farklı yamaçlara dağılmış yaylalara sahip bir destinasyondur. Akkuş-Niksar karayolu üzerinde ve ilçe merkezine 3 km uzaklıkta yer alan Argan yaylası hem yerel sakinler tarafından yoğun olarak rekreatif amaçlı kullanılan hem de farklı destinasyonlardan gelen ziyaretçilerin özellikle yaz mevsiminde uğrak noktasıdır. Yaylanın rakımı ortalama 1650'dir ve Akkuş'un en yüksek yerlerinden biridir. Tepesi açık olan yaylanın çevresi ise ormanlık arazidir. Argan yaylası turizm merkezi ilan edilmiş ve koruma altına (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021) alınmıştır. Yaylada kış mevsiminde kayak ve kızak etkinliği, sonbaharda off-road etkinlikleri düzenlenmektedir. Ayrıca yerel sakinler tarafından ilkbahar aylarında hayvan merası olarak da kullanılmaktadır. Akkuş Belediyesi tarafından yaylaya şehir merkezini görebilecek şekilde seyir terası ve *"I love Akkuş"* yazısı yapılmış olup, yaylaya çıkan yol ise araçlar için kullanılabilecek hale getirilmiştir. Ayrıca yine Akkuş Belediyesi tarafından yaylaya yapay bir göl ve etrafına insanların oturabilecekleri banklar ve bisiklet yolu güzergahı yapılmaktadır. Argan yaylası kış turizmi için oldukça elverişli bir alan olmasına rağmen kar özelliği bakımından kayak turizmi bağlamında yapılabilecek bir tesis yatırımına uygun olmadığı yapılan kar kalitesi analizi sonucunda belirlenmiştir. Argan yaylasının en önemli özelliği şehir merkezine çok yakın olması ve şehri tepeden gören bir manzaraya sahip olmasıdır. Ayrıca yine yerel sakinler tarafından özellikle yaz mevsiminde boş zamanlarda talep gören bir yayladır.

Resim 1: Çekiçoba Yaylası

Celemedin yaylası Akkuş'a 27 km uzaklıkta Ceyhanlı mahallesi mevkiinde konumlanmaktadır (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021). Yayla yöre halkı tarafından hayvan merası olarak kullanılmaktadır. Yaylaya ulaşım motorlu araçlar için elverişli durumdadır. Yaylaya turistik yönden herhangi bir yatırım yapılmamış olmakla birlikte, doğallığı açısından bakirdir.

Resim 2: Çağman Yaylası

Çağman yaylası Akkuş'a yaklaşık 12 km uzaklıktadır. Ortalama yüksekliği 1750 metre civarındadır (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021) ve Akkuş'un yine en yüksek konumlarından biridir. Kış dönemleri yaylada oldukça sert geçmektedir. Yaz dönemlerinde ise orman gülleriyle kaplı renkli bir manzaraya sahiptir. Yöre halkı tarafından diğer yaylalarda olduğu gibi otlak olarak kullanılmaktadır. Yayla kış turizmi için elverişli bir yapıya sahiptir. Yaz dönemlerine dahi sıcaklığı 20 dereceyi geçmeyen ve kuzeydoğuya bakan bir yamaçtır. Turistik açıdan yaylada herhangi bir alt veya üst yapı mevcut olmayıp, yolu motorlu araçlar için elverişli durumdadır. Özellikle yöre halkı tarafından foto safari amaçlı yaz mevsiminde günübirlik olarak tercih edilmektedir.

Resim 3: Argan Yaylası

Taz yaylası, Çağman yaylası ile yan yanadır. Akkuş'a uzaklığı 14 km'dir. Akkuş Koççuvaz mahallesi sınırları içinde (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021) yer almaktadır. Çağman yaylasında olduğu gibi yüksekliği 1750 metre civarındadır. Diğer yaylalar gibi bu yayla da ilkbahar döneminde yöre halkı tarafından mera olarak kullanılmaktadır. Taz yaylasına 2020 yılında üç adet rüzgar türbini kurulmuş olup, bu türbinler ile rüzgardan enerji üretimi sağlanmaktadır. Çağman yaylasından renkli bir manzaraya sahip olan Taz yaylası ayrıca kuzeyinden ise hem orman güller hem de rüzgar türbinleri ile farklı ve renkli bir görüntüye sahiptir. Yerel sakinler tarafından yamaçları ilkbahar ve yaz mevsimlerinde foto safari etkinlikleri bağlamında kullanılmaktadır. Yaylaya motorlu araçlar için elverişli bir yol bulunmaktadır.

Resim 4: Taz Yaylası

Çekiçoba yaylası Akkuş merkeze 30 km uzaklıktadır. Karaçal ve Damyeri mahalleri arasında bir konuma (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021) sahiptir. Yaylalar arasında Akkuş'a en uzak yayla özelliğine sahiptir. Yüksekliği yaklaşık olarak 1600 metredir. Diğer yaylalardan farkı geniş düzlük alana sahiptir. Yöre halkı tarafından ilkbahar ve yaz mevsimlerinde mera olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Çağman ve Taz yaylarında olduğu gibi geniş alanda orman gülleri yetişen bir yerdir. Yaylaya yakın yerlerde yaşayan yöre halkı tarafından ilkbahar ve yaz mevsiminde foto safari ve piknik amaçlı kullanılmaktadır.

Akarsu Turizmi Potansiyeli

Akkuş'ta akarsu yatakları bağlamında ele alınabilecek bazı turistik ürünlere rastlamak mümkündür. En fazla turistik ürün Akkuş'un birçok dereye sahip olması nedeniyle şelalelerdir. Ayrıca bir gölet ve Hasan Uğurlu barajının kurulmasıyla birlikte Çökek mahallesinde yarımada görünümüne sahiptir.

Resim 5: Kurtboğaz Şelalesi

Çaldere şelalesi merkeze 5 km uzaklıkta Çaldere mahallesinde (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021) yer almaktadır. Şelale Akkuş merkezden Salman Beldesine ilerleyen yol üzerinden konumlanmaktadır. Ayrıca yöre halkı tarafından piknik ve doğa yürüyüşleri bağlamında kullanılmaktadır. Turizm bağlamında herhangi bir alt ve üst yapı çalışması yapılmamıştır. Ayrıca şelaleye ulaşım için yol kenarından yaklaşık 500 metre patika yol üzerinden ilerlemek gerekmektedir. Debisi özellikle ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde yüksek olmaktadır.

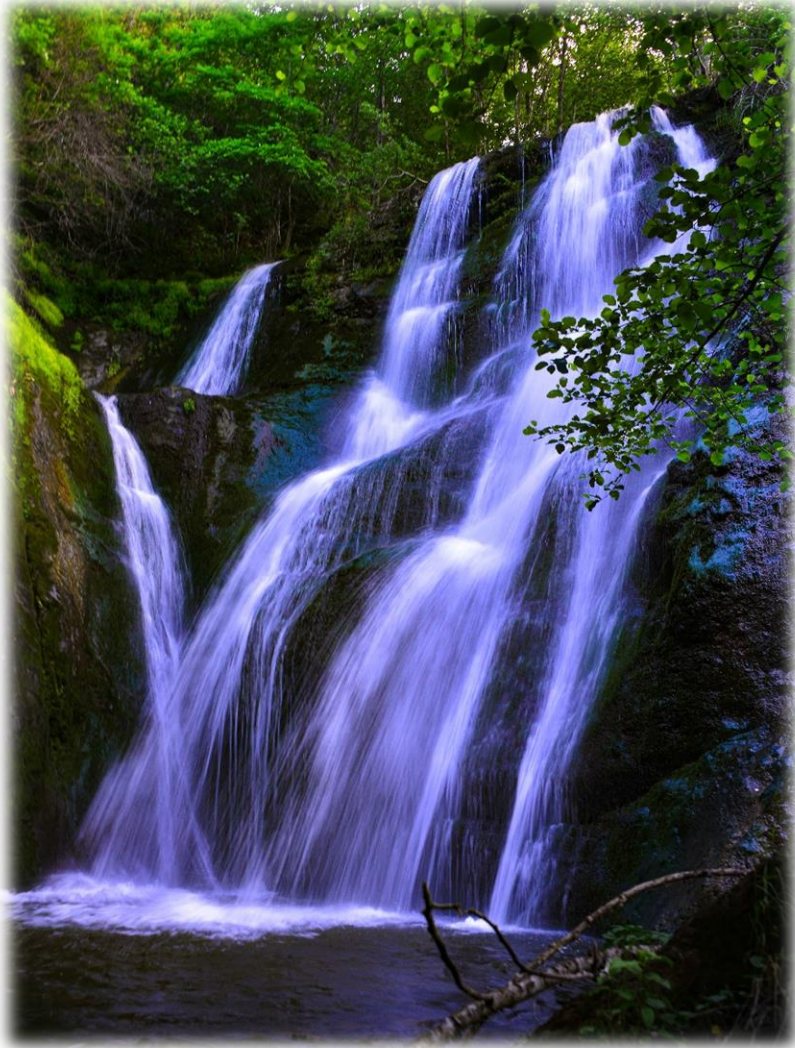
Resim 6: Çamlık Şelalesi

Çamlık şelalesi Akkuş merkeze 27 km uzaklıkta olup Kızılelma mahallesi sınırları içindedir (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021). Şelalenin yüksekliği yaklaşık 10 metre civarındadır. Şelaleye motorlu araçla ulaşım imkanı bulunmaktadır. Ayrıca şelalenin etrafı çamlık alanlarla kaplı olup, mesire için elverişlidir. Şelalenin bulunduğu dere yatağında irili ufaklı gölet ve küçük şelaleler bulunmaktadır. doğugöl şelalesi Çamlık şelalesinin bulunduğu akarsuyun devamında yer alan ve Çamlık şelalesine göre daha küçük bir yapıya sahiptir. Ayrıca şelalenin düştüğü yerde küçük bir gölet bulunmaktadır. Çevresi mesire amaçlı kullanılabilecek özellikte olup, ulaşım patika yol üzerinden veya akarsu boyu olmaktadır.

Resim 7: G?rge?nliyatak Şelalesi

G?rge?nliyatak Şelalesi ilçe merkezine 45 km uzaklıkta (Ordu B?y?kŐehir Belediyesi, 2021) olup, Samsun-Ordu yeşil yol g?zergahından yaklaşık 10 km uzaklıktadır. Ayrıca Őelalelin olduğu yerde y?re halkının kullandığı bir su değirmeni bulunmaktadır. Şelalede suyun d?Őt?đ? alanın y?ksekligi yaklaşık 25 metredir. Şelaleye giden yol ise araç safari için oldukça uygundur. Ayrıca Şelalenin d?Őt?đ? alana ulaŐmak için patika yol mevcut değildir. Ormanlık arazi ?zerinden ulaŐmak m?mk?nd?r.

Resim 8: Meyvalı Şelalesi

Meyvalı şelalesi merkeze 25 km uzaklıkta olup Meyvalı mahallesinde (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021) konumlanmaktadır. Şelaleye ulaşım için Akkuş-Ünye yolundan sonra yaklaşık 3 km patika yoldan devam etmek gerekmektedir. Suyun düştüğü alanın yüksekliği yaklaşık olarak 13 metredir. Şelalede üç farklı su düşüşü bulunmakta olup, düştüğü alanda bir su göleti oluşturmaktadır.

Resim 9: Çökek Yarımadası

Kurtboğaz şelaleleri merkeze 28 km uzaklıkta olup (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021) Ordu'nun Çaybaşı ilçesiyle sınır olan vadi ayrımındadır. Dolayısıyla her iki ilçe tarafından da turistik tanıtımlarda kullanıldığı gözlemlenmektedir. Şelale adını da aldığı Kurtboğaz mahallesinde bulunmaktadır. Şelalenin bulunduğu akarsu boyunca birçok şelaleye veya şelalelerin oluşturduğu küçük göletlere rastlamak mümkündür. Kurtboğaz şelaleleriyle ilgili herhangi bir alt ve üst yapı çalışması gerçekleştirilmemiştir.

Çökek yarımadası Çökek mahallesinde konumlanmakta olup (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021), Akkuş merkeze yaklaşık 1 saat uzaklıktadır. Hasan Uğurlu Barajının olduğu bölgede oluşan bu yapay yarımada özellikle ilkbahar mevsiminde foto safari için oldukça elverişli olmaktadır. Ayrıca baraj gölü üzerinde tekne turları ve amatör balıkçılık faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Yarımada üzerinde ayrıca ilerleyen dönemlerde su sporları üzerine alt ve üst yapı çalışmaları gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Tarih ve İnanç Turizmi Konulu Alanlar

Akkuş ilçesinde geçmiş dönemlerden günümüze kalan bazı tarihi kalıntılar bulunmaktadır. Bunlardan bilindik olanları; Ormancık kaya mezarı, Kevgir kalesi ve Melikgazi Türbesidir.

Kevgir kalesi Akkuş ilçe merkezine 30 km uzaklıkta ve Ordu-Tokat il sınırında yer almaktadır. Kale Seferli ve Alan köyü sınırları içindedir. Aynı zamanda halk arasında kalenin adı “keygür” ve “keçi” kalesi olarak da bilinmektedir. Kale yaklaşık olarak eteğinde bulunan Tifi çayından 400 metre yükseklikte bulunup, Pontus döneminde VI. Mitirdat tarafından yapıldığı bilinmektedir (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021). Kalenin çevresinde surlar bulunmakta olup, etrafı aynı zamanda uçurumdur. Ayrıca kalede gizli yollar ve oyma odalar olduğu için zamanında darphane olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir. Ayrıca kale yakınlarında Roma sikkesi bulunduğu için kalenin Rome ve Bizans döneminde de kullanıldığı tahmin edilmektedir. Kale hem Tokat hem de Ordu turizm rehberlerinde sınırda olduğu için yer almaktadır.

Resim 10: Ormancık Kaya Mezarı

Ormancık kaya mezarı Akkuş merkeze 10 km uzaklıkta olup (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021), Ormancık mahallesinde bulunmaktadır. Kaya mezarı yeni bir

keşiftir. Bu sebeple tarihi hakkında yeterince bilgi mevcut değildir. Ayrıca kaya mezarının bulunduğu yerden bir vadi bulunmakla birlikte, yüksek kayalık ve uçurumlar da vardır. Vadiden geçen akarsu ise Kuşçuluk olarak adlandırılmaktadır.

Resim 11: Melikgazi Türbesi

Melikgazi Türbesi Akkuş ilçe merkezine 20 km uzaklıkta konumlanmakta olup Kızılelma mahallesi sınırları içinde yer almaktadır (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021). Ayrıca türbenin bulunduğu yerde mesire alanı bulunmakta olup, yerel sakinler tarafından sık sık ziyaret edilen bir yerdir.

Doğa Yürüyüşleri ve Dağ Turizmi Potansiyeli

Akkuş dağlık bir alana yayılmakla birlikte geniş orman arazilerine sahiptir. Bu orman arazileri yoğunlukla gürgen ağaçlarından oluşmaktadır. Dolayısıyla orman gezileri için oldukça ideal bir destinasyondur. Diğer yandan şelalelerin bulunduğu akarsular, yaylalar veya ilçe merkezine bağlı mahalleler arasında birçok patika yol bulunmaktadır. Bu patika yollar izlendiği takdirde doğa yürüyüşü için sis orman ve yaylalardan oluşan farklı manzaralar eşliğinde hareket etmek mümkündür. Ayrıca Akkuş merkeze 1,5 km uzaklıkta olan Kertil mesire alanına Akkuş Belediyesi tarafından 2021 yılı itibariyle bir yürüyüş ve bisiklet rotası yapılmaktadır. Ayrıca

Kertil Mesire alanının zirvesinde bulunan Argan yaylasına doğa yürüyüşçülerinin kullanabileceği bir patika yol planlaması mevcuttur.

Akkuş özet olarak trekking (doğa yürüyüşü) faaliyetleri için oldukça elverişli bir zemine sahiptir. Zira birçok coğrafik alan bakir kalmış olup, doğa severler için temiz hava, doğanın sesini dinleme, serin bir hava gibi fırsatlar sunmaktadır. İlerleyen dönemlerde Akkuş bağlamında ele alınabilecek trekking yolları ve bu yolları gösteren haritalandırma sistemini oluşturulması planlanmaktadır.

Akkuş dağcılık aktiviteleri için özellikle ormanlık arazileriyle uygun bir zemine sahiptir. Tırmanma aktivitelerinin yapılabileceği uçurlara, dağ bisikleti turlarına, off-road aktivitelerine, vahşi yaşamı gözleme olanaklarına ve kayak turizmine uygun alanlara sahiptir. Argan yaylasında amatör olarak kayak ve kızak yarışmaları ve aktiviteleri her yıl düzenli olarak gerçekleştirilmektedir. Ayrıca Taz ve Çağman yaylaları kuzeybatı yönüne bakan kısımlarında kayak turizmi için çeşitli plan ve programlar gerçekleştirilmektedir. Akkuş, kış mevsiminin uzun sürdüğü bir destinasyon olması nedeniyle özellikle kayak turizmi için oldukça elverişli olduğu söylenebilir. Dahası rekreasyonel amaçlı yapılabilecek birçok faaliyete uygun doğal kaynakları mevcuttur.

Akkuş'un bazı bölgelerinde araç safari için uygun yol güzergahları bulunmaktadır. Bu tür yol güzergahlarından birçoğu Ordu-Samsun arasında yapılan yeşil yol güzergahına da yakındır. Diğer yandan özellikle ilkbahar mevsimlerinde yaylalar ve Çökek yarımadası yabani hayat gözlemciliği için elverişli konumdadır. Ancak bu tür aktiviteler için alan planlamaları veya görsel sunumlar henüz tanıtım faaliyetlerine eklenememiştir.

Akkuş merkezine yaklaşık 15 km uzaklıkta tescili yapılmış gürgen ağacı (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021) bulunmaktadır. Bu ağacın bulunduğu alan hem mesire için hem de doğa gezileri için uygundur. Ağacın yaşı ise 100'ün üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca yine Danyeri mahallesinde tescillenmiş ve 200 yılın üzerinde bir gürgen ağacı bulunmaktadır. Ağacın olduğu yerde yine yerel sakinlerin kullanabileceği düzlük alanlar mevcuttur.

Kamp ve Karavan Turizmi Potansiyeli

Akkuş ormanlık arazileri ve yaylaları bakımından kamping turizmine uygun ve elverişli bir ortama sahiptir. Özellikle orman arazilerinde kamp turizmi için birçok destinasyondan farklılık göstermektedir. Akkuş özelinde kamp turizmi için alan değerlendirmesi daha önceden yapılmamış olup, ilerleyen dönemlerde rekreasyonel

alan uygunluğu değerlemesi yapılacaktır. Diğer yandan karavan turizmi için Kertil mesire alanı; karavanların park edebileceği, yiyecek ve içecek hizmetinin sunulduğu, park alanlarının olduğu ve gerektiği durumlarda konaklanabilecek bungalov evlerin bulunduğu bir yerdir. Karavanla gelecek olan ziyaretçiler için Kertil mesire alanında kamp yapmak mümkündür.

Sağlık Turizmi Potansiyeli

Akkuş rakımı bakımından yüksek olmanın yanında, orman arazilerinin yoğunluğu sebebiyle oksijeni bol bir destinasyondur. Örneğin Kertil mesire alanı ormanlık bir arazinin içine kurulmuş olup, birçok ziyaretçi için klimatizm amaçlı kullanılmaktadır. Kısacası Akkuş'un sahip olduğu ormanlık arazilerin hem doğa severler hem de sağlıklı yaşam için tercih edenler için ideal olduğu söylenebilir.

Agroturizm Potansiyeli

Akkuş ilçesi coğrafi işaretli şeker fasulyesine sahiptir. Bu bağlamda destinasyonda yoğun olarak şeker fasulyesi üretilmekte olup, şehir merkezinde paketleme tesisi de bulunmaktadır. Diğer yandan Akkuş'ta kabak eşitleri, buğday, mısır, yulaf ve arpa gibi tahıl ürünleri üzerine üretim yapılmaktadır. Diğer yandan Ordu ilinde olduğu gibi Akkuş ilçesinde de birçok hane tarafından fındık üretimi yapılmaktadır. Akkuş ilçesinde çiftçilik faaliyetleri haneler tarafından bireyselleştirilmiş şekilde gerçekleştirilmektedir. Ancak kooperatif çalışmaları henüz bulunmamaktadır. İlçe merkezine yakın olan Kızılelma, ayırılan ve Damyeri gibi mahallelerde ilkbahar ve yaz döneminde üretim faaliyetlerine ziyaretçilerin kazandırılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda ayrıca mahallelerde ev pansiyonculuğu hizmetinin geliştirilmesine yönelik eğitimlerin verilmesi amaçlanmaktadır. Dahası Akkuş ilçesinde her yıl düzenli olarak elma, armut gibi meyvelerden pekmez üretimi gerçekleşmekte olup, bu ürünler yerel ve ulusal pazara sunulmaktadır.

Akkuş ilçesinde geçmişten kalma ahşap evler, serenler (ambar), taş fırınlar, taş dibekler, geçmişte buğday dövme için kullanılan harmanlar gibi geçmiş dönemi yansıtan yapı ve alanlar bulunmaktadır. Bu yapılar kültürel değer olarak bir öneme sahip olmasının yanı sıra, tarımsal, gastronomik ve tarihi açıdan da önem taşımaktadır.

Gastronomi Turizmi Potansiyeli

Akkuş ilçesi şeker fasulyesinin üretildiği ve tescil edildiği bir destinasyondur. Dolayısıyla şeker fasulyesi olarak ulusal düzeyde bir marka değerine sahiptir. Akkuş'ta şeker fasulyesinden kuru fasulyede olduğu şekliyle evlerde yemek

hazırlanmaktadır. Buna ek olarak mısır çorbası, sütlü pirinç çorbası, bulgur çorbası gibi çorbalar hazırlanmaktadır. Ayrıca ana yemek olarak patatesli ve salçalı haşlama, bulgurlu (etli) ve keşkek gibi yemekler hem özel günlerde (düğün, nişan, cenaze gibi toplu törenlerde) hem de günlük evlerde yoğun olarak tüketilmektedir. Birçok evin önünde buğday kırmak için taştan dibekler mevcuttur. Ayrıca yine hanelerin bazılarında taş fırınlar bulunmaktadır. Bu fırınlar özel günlerde ekmek yapımı, elma, armut, erik, fasulye, mısır vb. sebze ve meyvelerin kurutulması ve kış mevsimlerinde hoşaf, yemek gibi şekillerde kullanılması amaçlı yerel sakinlerce değerlendirilmektedir.

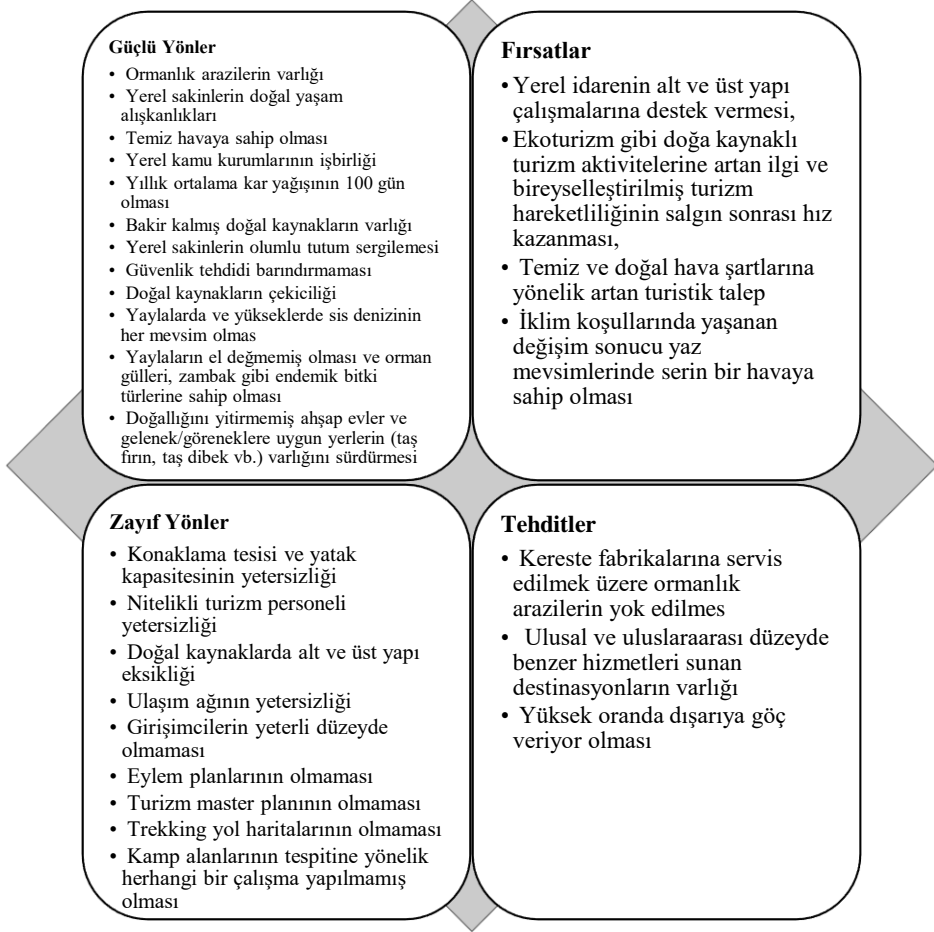
Akkuş ilçesinde özel günlerde veya hanelerde günlük olmak üzere ayrıca un helvası, ev baklavası, sütlaç gibi tatlılar hazırlanmaktadır. Tüm bunlara ek olarak yerel sakinler salata malzemelerini, tahıllarını kendi imkanlarıyla üretip evlerde tüketmektedirler. İlkbahar döneminde tirit (halk arasında kirit olarak da ifade edilmektedir) mantarı yoğun olarak tüketilmektedir.

Akkuş ilçesi özelinde gastronomik kimlik araştırmalarının henüz alanyazına kazandırılmadığı, sadece Ordu Büyükşehir Belediyesi (2016) tarafından hazırlanan yiyecek ve içecek listelerinde şeker fasulyesinden bahsedildiği yapılan araştırmalar neticesinde tespit edilmiştir. Dolayısıyla şehrin gastronomik kimliğini ortaya koyacak araştırmalara mutlak ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Akkuş Turizmine Yönelik SWOT Analizi Sonuçları

Akkuş turizm endüstrisinde özellikle ekoturizm temalı aktiviteler için oldukça elverişli yapıya sahip olduğu envanter değerlendirmesi sonucu tespit edilmiştir. Dünya'da ve Türkiye'de birçok destinasyon sahip olduğu özellikleri gün yüzüne çıkartarak, farklı kültürlerle tanıtmak ve yansıtmak amacıyla turistik tanıtımlarda kullanılmaktadır. Akkuş ormanlık alanlarıyla ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde renkli bir yapıya sahiptir. Ayrıca yaz mevsiminde yaylaları ve ormanlık alanlarıyla serin bir havaya sahiptir. Son olarak kış mevsiminde ise yoğun kar alan ve kar manzaraları, kayak aktiviteleri için oldukça elverişlidir. Dolayısıyla her mevsim ön plana çıkacak doğaya dayalı turizm aktivitelerine ev sahipliği yapabilecek yapıdadır.

Tablo 1: Akkuş İlçesi Ekoturizm Potansiyeline Yönelik SWOT Analizi

Yapılan araştırmada Akkuş'un ekoturizm potansiyeli incelenmiştir. Ancak turizm faaliyetlerini geliştirebilmek için bir takım alt ve üst yapılara sahip olunması elzemdir. Dahası çevresinde bulunan diğer destinasyonlarla rekabet edebilecek imkanlara, olanaklara ve fırsatlara sahip olması gerekmektedir. Özetle bu araştırmada Akkuş'un ekoturizm temalı turistik oluşumlar için güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri bu araştırmada yapılan alanyazın taraması ve gözlemler sonucunda tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneri

Araştırma temelde Akkuş ilçesinin ekoturizm potansiyelini ortaya koymak ve bu potansiyelin güçlü ve zayıf yönlerini ve fırsat/tehditlerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Öncelikle kentin turistik ürünleri ekoturizm bağlamında gruplandırılarak ele alınmıştır. Daha sonra kentin mevcut durumundan yola çıkarak SWOT analizi yapılmış ve kent hakkında değerlemeler oluşturulmuştur.

Akkuş ilçesinin ekoturizm faaliyetleri için en güçlü yanı olarak ormanlık arazilerin yoğunluğundan bahsedilebilir. Ormanlık arazilerin yoğunluğu sonucunda ilçede solunan havanın temiz olduğu da yadsınamaz bir gerçektir. Ayrıca destinasyonun birçok doğal noktası el değmemiş özelliكتedir. Dahası yerel sakinlerinin çoğu geçmişteki yaşam düzenlerini takip ederek hayatlarına devam etmektedirler. Bu durum yerel kültürün korunduğunu göstermektedir. Akkuş benzer özelliklere sahip olan birçok destinasyondan farklı olarak ziyaretçiler için güvenli tehdidi oluşturucu bir imaja sahip değildir. Dolayısıyla bu bakımdan her yöreden veya bölgeden turist için istenen zaman dilimi için uğrak yeri niteliğindedir. Son olarak Akkuş ilçesi yıllık ortalama 100 gün kar yağan (Akkuş Kaymakamlığı, 2021) bir kenttir. Dolayısıyla kış turizmi için oldukça elverişli imkan ve şartlara sahiptir. Bu özelliğın fırsata çevrilmesi elzemdir.

Akkuş destinasyonunda ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi için birçok fırsattan bahsetmek mümkündür. Öncelikle salgınla birlikte insanların toplu ve kalabalık ortamlardan kaçması ve beraberinde daha bireyselleştirilmiş turistik aktivitelere yönelmiş olması kentin en önemli fırsattır. Ayrıca yine insanların betonlaşmış, kalabalık şehirlerde temiz havaya hasret kalması seyahatlerinde gittikleri destinasyonların sağlık açısından faydalı olacak hava şartlarına ihtiyacını doğurmaktadır. Akkuş bu bakımdan ideal bir destinasyondur. Dolayısıyla bu yönüyle de turistlerin ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Küresel ısınma tehdidi her geçen yıl artarak ilerlemektedir. Dünya ülkeleri bu duruma çağrı bulmak amacıyla çeşitli kısıtlamalara veya önlemlere başvurmaktadır. Küresel iklim krizinin en önemli tehdidi özellikle yaz mevsimlerinde artan sıcaklıklar (UNWTO, 2007) ve kış mevsimlerindeki ortalama gün sayısındaki düşüştür. Ani iklim değişiklikleri tüm dünyada kaygıyla izlenmektedir. Akkuş özellikle yaz mevsimlerinde ortalama sıcaklığının düşük olması rahatlatıcı bir ortam sunmaktadır. Bu bakımdan gelecek için önemli bir destinasyon olma özelliğine sahiptir.

Akkuş yerel idareleri kentin turistik açıdan gelişimine katkı sağlayacak her türlü plan ve projelere açık bir tutum sergilemektedir. Bu durum ise özellikle turistik noktaların alt ve üst yapı çalışmalarının oluşturulması için ciddi önem arz etmektedir. Kentin turizm sektörüne yönelmesi yerel kurumlar tarafından desteklenmektedir. Buna paralel olarak yerel halkın da buna uyum sağlamasına yönelik farkındalık toplantıları belirli aralıklarla düzenlenmektedir. Örneğin Argan Yerel Eylem Grubu tarafından hem organik tarım aktiviteleri hem de ekoturizm faaliyetleri ve eğitimleri belirli aralıklarla her köy ve kasabada aktif olarak gerçekleştirilmektedir. Bu tip çalışmalar destinasyonda turizm farkındalığının oluşması bakımından oldukça önem arz etmektedir. Yine Argan Yerel Eylem Grubu tarafından keşfedilen turistik noktalara ulaşımın sağlanması için karekodlu yol haritaları oluşturulmuştur. Bu da ziyaretçilerin ilgili destinasyonlara ulaşmaları için fayda sağlamaktadır.

Akkuş destinasyonunda yaylalarda orman gülleri ve belirli noktalarında zambak yetişmektedir. Bu tip endemik bitki türlerinin kentte yetişiyor olması özellikle foto safari etkinlikleri için bir fırsattır. Dahası kentte yıllık ortalama sisli gün sayısı 40'ın (Akkuş Kaymakamlığı, 2021) üzerindedir. Sisli hava tehlike arz etse de özellikle bungalov evlerin olduğu noktalarda ve zaman zaman yaylalarda yoğun olması farklı bir deneyim sunmaktadır. Ayrıca yaylalarda zaman zaman sis denizi oluşmakta ve son yıllarda foto safari için kullanılan bu özellik turistler için değerli olabilmektedir. Akkuş'un doğal alanları ve kaynaklarının bakir kalmış olması da doğallığını yitirmemesi nedeniyle doğa severler için ilgi çekici niteliktedir. Akkuş destinasyonunun birçok mahallesinde geçmişten kalan, hatta hala kullanılan ahşap evler bulunmaktadır. Bunun yanı sıra evlerin önünde yine geçmiş gelenek ve göreneklere yansıtan taş dibek, taş fırın, seren gibi eski yapılar bulunmaktadır. Köylerin bu tip yapılara sahip olması hem agroturizm aktiviteleri için fırsat oluşturmakta hem de kültür turizmi bağlamında kentin imajına olumlu yansımalar sunmaktadır.

Akkuş'ta ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesinin önündeki zayıf yönler bakımından özellikle konaklama tesis ve yatak kapasitesinin az olmasından bahsedilebilir. Zira destinasyonda sadece öğretmenevinde konaklama sağlanmakta olup, bu işletmede de 18 oda bulunmaktadır. Bunun dışında Kertil mesire alanında 4 adet bungalov ev konaklama amacıyla kullanılabilir niteliktedir. Bakir kalmış doğaya sahip bu kentte betonlaşmış yapılara müsaade etmeden, ev pansiyonculuğu veya bungalov tipi popüler yapıların oluşturulması elzemdir. Konaklama tesislerinin yetersizliğine bağlı olarak nitelikli iş gücü sorunu kentte bulunmaktadır. Kent özellikle gençler tarafından göç veren bir yer olması nedeniyle kentte rekreasyonel

aktivitelerde ve buna bağlı spor komplekslerinde de eksikler mevcuttur. Ancak hem yerelde mevcut yaşayanlar hem de turistik imkanlar için bu tip alanların inşası gerekmektedir. Mevcut durum ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi bakımından zayıf bir yön olarak ele alınmaktadır.

Akkuş'ta envanteri çıkartılan turistik ürünlerin dağınık alanlarda yer almakla birlikte ulaşım noktasında da birbirilerine uzak düşmektedirler. Bu bakımdan ulaşım imkanlarının iyileştirilmesi ve özellikle Samsun ve Tokat sınırında yer alan bölgelerin yeşil yol bağlamında kullanılması fayda sağlayacaktır. Dahası ilgili turistik ürünlerin çevrelerinde iyileştirmeler ve insanların kısa süreli de olsa durabileceği imkanların geliştirilmesinde fayda vardır. Akkuş'ta yerel idareler dışında girişimci talepleri düşük seviyededir. Dolayısıyla yapılacak olan birçok faaliyetin gelişmesi için Akkuş Belediyesi'nin destek vermesi gerekmektedir. Belediye dışında özel teşebbüslerin yetersiz olması kentin turizmi için zayıf bir yöndür. Son olarak Akkuş özelinde turizm plan ve programları bilimsel yönlerle daha önce yeterli şekilde tasarlanmamış görünmektedir. Bu sebeple ivedi olarak sektör temsilcileri ve akademisyenlerden oluşan bir grup vasıtasıyla kentte yatırım yapanların uyması gereken turizm eylem planlarının oluşturulması gerekmektedir.

Akkuş'un ekoturizm faaliyetlerine yöneliminin önündeki en büyük tehdit, kerestecilik maksadıyla mevcut ormanların en az 4-5 yıldır tahrip edilmesidir. Bu duruma ivedi olarak çözüm bulunmadığı takdirde kentin sahip olduğu yaşlı, yıllık, geniş ve büyük gürgen ağaçları tamamıyla yok olmakla yüz yüzedir. Dahası ormanlık arazilerde genç ağaçların da kesildiği ve bu hızlar devam ederse kısa bir süre içinde ormanlık arazilerin yok olma tehdidiyle karşı karşıya kalacağı düşünülmektedir. Akkuş özelinde trekking veya kamping gibi doğa kaynaklı turizm faaliyetleri için gerekli saha çalışmalarının yapılmadığı görülmektedir. Mevcut bakır kalmış doğal kaynakların etkin ve doğru kullanımı için trekking rotalarının sınırlarının çizilmesi, kamp alanlarının uygunluğunun test edilmesi gerekmektedir. Akkuş doğasıyla ekoturizm aktivitelerine yerel, ulusal ve gerekirse uluslararası düzeyde hizmet etmeyi amaçlayan bir destinasyondur. Ancak bu tür hedefleri olan benzer birçok destinasyon hem bölgede hem de ülkede bulunmaktadır. Bu bakımdan Akkuş'un sahip olduğu turistik kaynakları farklılaştırılmış bir ürün olarak meraklılarına sunması gerekmektedir. Son olarak Akkuş, ilçe sınırları dışında özellikle geçim sorunu sebebiyle göç vermektedir. Dolayısıyla yerelin yeterince sahiplenmediği bir destinasyon durumuna düşmektedir. Bu bakımdan öncelikle destinasyonun yerelde istihdamı destekleyici çalışmalara ön ayak olması

beklemektedir. Ayrıca turizm faaliyetlerinin gelişimi için yerel sakinlerle iş birliği içinde çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Bu araştırma Akkuş ilçesiyle ve ilçenin ekoturizm potansiyeli bakımından irdelenmesiyle sınırlandırılmıştır. Ayrıca alanyazın incelemesi ve gözlem teknikleri kullanılarak veriler toplanmıştır. Bundan sonraki araştırmalarda gelişim sağlamış benzer bir destinasyonla kıyaslama tekniği ile değerlendirmesi yapılabilir. Dahası yerel halkın turizme bakış açısı irdelenebilir.

Kaynakça

AKBULAK, Cengiz (2016), “Ardahan İlinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Sayısallaştırılmış Swot Analizi ile Değerlendirilmesi”. *Humanitas-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, C.4, S.07, ss.1-30.

AKKUŞ BELEDİYESİ, (2021), “Tarihçe”, <http://www.akkus.bel.tr/belediye/1/Tarih%C3%A7e>, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

AKKUŞ KAYMAKAMLIĞI (2021), “*Akkuş ili coğrafi yapısı ve nüfusu*” <http://www.akkus.gov.tr/tarihi-ve-cografi-yapisi>, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

BLAMEY, Russell, K. (2001), “*Principles of ecotourism*”. İçinde, David B. Weaver (Ed.), *The encyclopedia of ecotourism*, ss.5-22. CABI Yayınevi.

CEBALLOS-LASCURÁIN, Hector (1987), “The future of ecotourism”. *Mexico Journal January*, ss.13–14.

DEDEOĞLU, Ayla, Özhan (2002), “Tüketici Davranışları Alanında Kalitatif Araştırmaların Önemi ve Multidisipliner Yaklaşımlar”. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.17, S.2, ss.75-92.

DURGUN, Ayşe (2007), “Isparta turizminin SWOT analizi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.5, ss.93-109.

FENNEL, David, A. (1998), “*Ecotourism*”, Dördüncü Baskı, New York: Routledge.

GÜNGÖR, S., ARSLAN, M. (2004), “Turizm ve Rekreasyon Stratejileri için Swot Analizi, Görsel Kalite Değerlendirmesi, Turizm Tesislerinin Beğenilirliği ve Turizm Tesisleri Durum Analizi Uygulaması: Beyşehir İlçesi Örneği”, *Selçuk Journal of Agriculture and Food Sciences*, C.18, S.33, ss.68-72.

HETZER, William (1965), “Environment, tourism, culture”. *Links C.July*, ss.1–3.

Honey, M. (1999) *Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise?* Island Press, Washington, DC.

- KEMENT, Üzeyir (2019). *Ecorecreation*, İçinde, İ. Yazıcıoğlu, Ö. Yayla, & A. Solunoğlu (Edt). *Current Issues in Tourism and Hospitality Management*. (ss. 238-241). SRA Academic Publishing, Litvanya
- KEMENT, Ü., BÜKEY, A. (2019), “Doğa ve kültür fotoğrafçılığı kapsamında rekreasyonel motivasyonun demografik özelliklere göre incelenmesi”. *Tourism and Recreation, C.1, S.1*, ss.23-30.
- KEMENT, Ü., ÇAVUŞOĞLU, S., DEMİRAĞ, B., DURMAZ, Y., BÜKEY, A. (2020), “Effect of perception of COVID-19 and nonpharmaceutical intervention on desire and behavioral intention in touristic travels in Turkey”. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*. Ahaed of print.
- KIZILASLAN, N., ÜNAL, T. (2014), “Tokat ilinin ekoturizm/kırsal turizm potansiyeli ve swot analizi”. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi, C.9*, ss.45-61.
- KOCK, F., NÖRFELT, A., JOSIASSEN, A., ASSAF, A. G., TSİONAS, M. G. (2020), “Understanding the COVID-19 tourist psyche: The evolutionary tourism paradigm”. *Annals of tourism research, C.85*, 103053.
- KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI (2007), “*Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı 2007-2013*”. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları-3085.
- MILLER, Kenton (1978), “*Planning National Parks for Ecodevelopment: Methods and Cases from Latin America*”. University of Michigan, Ann Arbor.
- NEUENDORF, Kimberly, A. (2017), “*The content analysis guidebook*”. sage.
- ONGUN, U., GÖVDERE, B., ÇİÇEK, U. (2016), “Yeşilova'nın Kırsal Turizm Potansiyelinin Swot Analizi ile Değerlendirilmesi”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, C.7, S.16*, ss.75-88.
- ORDU BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ (2021), “*Ordu Tanıtım Filmi, Akkuş Turizm Haritası El Broşürü*,” Yaratıcı Müessese Görsel Medya Çözümleri yayınları.
- ORDU BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ (2016), “*Ordu Turizm Rehberi*”, Ordu: Kültür Yayınları.
- ROSS, S., WALL, G. (1999), “Ecotourism: towards congruence between theory and practice”. *Tourism Management C.20*, ss.123–132.
- YEŞİLTAŞ, Murat (2009), “Karadeniz bölgesindeki turizm olanaklarının swot analizi ile değerlendirilmesi”. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.3*, ss.250-269.

UĞUR, N. G., AKBIYIK, A. (2020), “Impacts of COVID-19 on global tourism industry: A cross-regional comparison.” *Tourism Management Perspectives*, C.36, 100744.

UNWTO (2017), “*Sustainable yer of 2017*”, <https://www.unwto.org/world-tourism-day-2017>, Erişim tarihi: 08.12.2021.

UNWTO (2007), “*Climate Change And Tourism Responding to Global Challenges*”. Davos Declaration, Davos.

WIGHT, Pamela. A. (1993), “Sustainable tourism: balancing economic, environmental and social goals within an ethical framework”. *Journal of Tourism Studies* C.4, ss.54–66.

WTO (2009), “*WTO-UNEP Concept Paper*”, International Year of Ecotourism 2002.

NOT: Makalede kullanılan tüm fotoğraflar Murat ÇAKIR'a aittir.

